

DINIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Qudratova Mohlaroyim Shohimardon qizi
Termiz davlat universiteti Turizm (ziyosat
turizmi) yo'nalishi 2-bosqich magistranti
E-mail: mohlaroyimqudratova00@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada diniy turizmning jahon bozorida rivojlanishiga qaratilgan strategiyalar va zamonaviy yondashuvlar batafsil tahlil qilingan. Maqolada diniy merosni saqlash, infratuzilmani rivojlantirish, ziyorat maskanlari uchun qulay sharoitlar yaratish, halol turizm va ekoturizm integratsiyasi kabi asosiy rivojlanish yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, yangi texnologiyalar, jumladan, virtual haqiqat (VR), raqamli xizmatlar va onlayn marketing strategiyalari orqali diniy turizmni innovatsion rivojlantirish imkoniyatlari o'rganiladi. Maqola, diniy turizmni nafaqat iqtisodiy jihatdan, balki madaniy va ma'naviy nuqtai nazardan rivojlantirishning muhimligini ta'kidlaydi. Tadqiqotda davlat va xususiy sektor o'rtasida samarali hamkorlik va xalqaro turizm tarmoqlarida integratsiya qilish zarurati hamda diniy turizmni ommalashtirishda marketing va brend yaratishning ahamiyati ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: diniy turizm, diniy meros, ziyorat maskanlari, halol turizm, ekoturizm, virtual haqiqat, raqamli xizmatlar, infratuzilma, marketing strategiyalari, brend yaratish, xalqaro hamkorlik, innovatsion yondashuvlar.

СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ РЕЛИГИОЗНОГО ТУРИЗМА И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

Аннотация. В данной статье подробно анализируются стратегии и современные подходы, направленные на развитие религиозного туризма на мировом рынке. В статье рассмотрены основные направления развития, такие как сохранение религиозного наследия, развитие инфраструктуры, создание благоприятных условий для мест паломничества, интеграция халяльного туризма и экотуризма. Также будут изучены возможности инновационного развития религиозного туризма с помощью новых технологий, включая виртуальную реальность (VR), цифровые услуги и стратегии онлайн-маркетинга. В статье подчеркивается важность развития религиозного туризма не только с экономической, но и с культурно-духовной точки зрения. Исследование показывает необходимость эффективного сотрудничества государственного и частного секторов и интеграции в международные туристические сети, а также важность маркетинга и брендинга в популяризации религиозного туризма.

Ключевые слова: религиозный туризм, религиозное наследие, места паломничества, халяльный туризм, экотуризм, виртуальная реальность, цифровые услуги, инфраструктура, маркетинговые стратегии, построение бренда, международное сотрудничество, инновационные подходы.

STRATEGIES FOR THE DEVELOPMENT OF RELIGIOUS TOURISM AND MODERN ILLUMINATIONS

Annotation. In this market, global strategies for the development of religious tourism and modern light have been thoroughly analyzed. The article considers the main directions of religious heritage preservation, infrastructure development, convenient support for pilgrimage sites, integration of halal tourism and ecotourism. Through new technologies, virtual reality (VR), use

and online marketing strategies are also explored through the innovative development of religious tourism. The article emphasized that religious tourism is developed from an economic point of view, but also from a cultural and spiritual point of view. It shows the need for effective cooperation between the state and the private sector and integration into the international tourism sector, and the importance of marketing and branding in popularizing religious tourism.

Key words: *religious tourism, religious heritage, places of pilgrimage, halal tourism, ecotourism, virtual reality, digital services, infrastructure, marketing strategies, brand building, international cooperation, innovative approaches.*

KIRISH

Diniy turizm – bu muqaddas maskanlarga ziyorat qilish maqsadida sayohat qilishdir. Bu turizm yo‘nalishi madaniy merosni asrab-avaylash va ma‘naviy ehtiyojlarni qondirish bilan bir qatorda, iqtisodiy rivojlanishga ham katta hissa qo‘shadi. Diniy turizm xalqaro hamjamiyatda tobora ommalashib bormoqda va ko‘plab mamlakatlar uni rivojlantirishga katta e‘tibor qaratmoqda. Ushbu maqolada diniy turizmni rivojlantirish strategiyalari va zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi.

Diniy turizmni rivojlantirish strategiyalari. Diniy meros obyektlarini saqlash va restavratsiya qilish muhim lozim. Diniy yodgorliklarning jozibadorligini oshirish uchun ularni muntazam ravishda ta‘mirlash va restavratsiya qilish zarur. Davlat dasturlari va xususiy sektorning qo‘shma ishtiroki yodgorliklarning uzoq muddatli saqlanishini ta‘minlaydi. Misol uchun, O‘zbekistonning Samarqand va Buxoro shaharlaridagi Islomiy meros obyektlari muntazam ravishda restavratsiya qilinmoqda.

Infratuzilmani rivojlantirish. Diniy turizm maskanlariga olib boruvchi yo‘llar, mehmonxonalar, oziq-ovqat xizmatlari va boshqa turistik infratuzilmaning rivojlanishi sayyohlar oqimini oshirishga yordam beradi. Diniy maskanlar atrofida dam olish zonalari, yo‘naltiruvchi markazlar va zamonaviy transport vositalarining mavjudligi muhim ahamiyatga ega. Ta‘lim va malaka oshirish dasturlari Mahalliy gidlar va xodimlar uchun diniy turizm sohasida malaka oshirish dasturlarini joriy etish zarur. Sayyohlarga professional xizmat ko‘rsatish ularning qayta tashrif buyurish ehtimolini oshiradi. Mintaqaviy va xalqaro hamkorlik qilish. Diniy turizmni rivojlantirishda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish va mintaqaviy loyihalarni amalga oshirish samarali bo‘ladi. Masalan, YUNESKO tomonidan e‘lon qilingan Jahon merosi ro‘yxatidagi diniy maskanlar xalqaro miqyosda e‘tirof etilgan ob‘ektlardir. Zamonaviy yondashuvlar. Raqamli texnologiyalar va virtual haqiqat (VR) ni rivojlantirish. Raqamli texnologiyalar sayyohlar tajribasini boyitishga yordam beradi. Virtual ekskursiyalar, QR-kodli yo‘riqnomalar va interaktiv xaritalar kabi vositalar sayohatni yanada qulay va qiziqarli qiladi. Masalan, Saudiya Arabistoni Haj va Umra ziyoratlariga raqamli xizmatlarni joriy etish orqali ziyoratchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Halol turizm xizmatlarini kengaytirish. Halol turizm bozorining rivojlanishi musulmon sayyohlar uchun xizmatlar ko'lamini oshiradi. Halol ovqatlanish, ibodat qilish joylari, diniy kiyim-kechak do'konlari kabi xizmatlar diniy ehtiyojlarni to'liq qondirish imkonini beradi. Turkiya va Malayziya bu borada yetakchi davlatlardir.

Ekoturizm va diniy turizm integratsiyasi. Tabiat bilan uyg'unlashgan diniy maskanlar ekologik va ma'naviy jihatdan sayyohlar uchun jozibador. Masalan, tog'li hududlarda joylashgan monastirlar va ibodatxonalar ekologik toza muhitda dam olish imkoniyatini beradi. Mahalliy aholini jalb qilish ham muhim hisoblanadi. Mahalliy aholini turizm faoliyatiga jalb qilish ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga yordam beradi. Ular uchun qo'shimcha ish o'rinlari yaratiladi, mahalliy mahsulotlar savdosi oshadi va madaniy merosni asrab-avaylash jarayoni tezlashadi. Brend yaratish va targ'ibot strategiyalari. Diniy turizm maskanlari uchun xalqaro brend yaratish va ularni global miqyosda targ'ib qilish samarali marketing strategiyalaridan biridir. Ijtimoiy tarmoqlar, onlayn reklama kampaniyalari va xalqaro turizm yarmarkalarida faol ishtirok etish orqali bu maqsadga erishish mumkin. Tematik festivallar va tadbirlar. Diniy festival va anjumanlar tashkil etish orqali turizmni rivojlantirish mumkin. Bu nafaqat mahalliy, balki xalqaro miqyosdagi ziyoratchilarni ham jalb etadi.

Bugungi kunda O'zbekistonda jamiyat hayotining barcha jabhalarida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda va bu islohotlardan ko'zlangan asosiy maqsad mamlakatimiz iqtisodiyotini yanada rivojlantirish, o'zbek xalqi farovonligini yuksaltirish ko'rsatkichidir. O'zbekistonning iqtisodiy taraqqiyoti va yuksalishida turizm muhim ahamiyatga ega bo'lib, keyingi yillarda Turizmning boshqa sohalari qatori mamlakatimizda ziyorat turizmini rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratilmoqda. Ayni paytda milliy iqtisodiyotga yuqori daromad keltiradigan istiqbolli tarmoqlardan biri bu milliy turizmdir, dedi O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev. O'zbekiston turizm sohasida katta salohiyatga ega davlatdir. Mamlakatimizda 7 ming 300 dan ortiq madaniy meros obyektlari mavjud bo'lib, ularning aksariyati YUNESKO ro'yxatiga kiritilgan. Xuddi o'sha payt, yurtimizning betakror tabiati, go'zal dam olish zonalarini imkoniyatlaridan foydalanib, yangi turistik yo'nalishlar ochish mumkin. Bu sohaga jahon brendlarini faol jalb etgan holda turizm, ekologiya, ta'lim, etnografik, gastronomik, turizm va boshqa sohalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishimiz kerak. Bu borada davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini qo'llash sohani rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar ochib berishini hisobga olishimiz kerak. Samarqand, Buxoro, Toshkent shaharlaridagi muqaddas qadamjolar va obidalarni ziyorat qilishdan iborat "Kichik haj" dasturini ishlab chiqish va jadallashtirish zarur. Shuningdek, ichki turizm sohasida keng

ko'lamli imkoniyatlarni to'liq ishga tushirish zarur. Yurtimizning betakror tabiatidan, go'zal dam olish zonalari imkoniyatlaridan foydalanish. Bu sohaga jahon brendlarini faol jalb etgan holda turizm, ekologiya, ta'lim, etnografik, gastronomik, turizm va boshqa sohalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishimiz kerak. Bu borada davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini qo'llash sohani rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar ochib berishini hisobga olishimiz kerak.

XULOSA

Diniy turizmni rivojlantirish iqtisodiy o'sishga, madaniy merosni saqlashga va jamiyatning ma'naviy yuksalishiga xizmat qiladi. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar yordamida bu sohani yangi bosqichga olib chiqish mumkin. Davlat va xususiy sektorning qo'shma sa'y-harakatlari, xalqaro hamkorlik va mahalliy jamoatchilikning faol ishtiroki bu jarayonning muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Diniy turizm sohasidagi ilg'or ilmiy tadqiqotlar, xalqaro tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan hisobotlar, turizm sanoati bo'yicha statistik ma'lumotlar, shuningdek, turizm va madaniy merosni rivojlantirishga oid xalqaro tajribalar tahlil qilindi. Tadqiqotda o'zbek va jahon miqyosida diniy turizmni rivojlantirishga oid ilmiy ishlar, amaliy tajribalar va davlat siyosatlari tahlil qilindi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNWTO. (2023). Global Religious Tourism Report. Madrid: UNWTO Publications.
2. YUNESKO. (2022). World Heritage and Religious Tourism. Parij: YUNESKO nashriyoti.
3. Karimov, U. (2019). Diniy turizm: rivojlantirish strategiyalari va istiqbollari. Samarqand: Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi.
4. Rustamov, Z. (2020). O'zbekiston diniy turizm salohiyati: tahlil va tavsiyalar. Toshkent: Iqtisodiyot va Innovatsiyalar Instituti.
5. Smith, M., & Robinson, M. (2020). Cultural and Religious Tourism: Global and Local Perspectives. London: Routledge.
6. Nazarov, I. (2021). Innovatsion texnologiyalar va diniy turizm. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti.
7. Qodirov, N. (2021). Halol turizm xizmatlarini rivojlantirish. Toshkent: Sharq nashriyoti.
8. World Tourism Organization (UNWTO). (2022). Sustainable Religious Tourism: Challenges and Opportunities. Madrid: UNWTO.

9. United Nations Development Programme (UNDP). (2021). Tourism and Cultural Heritage Protection. New York: UNDP Publications.
10. Gulomova, N. (2019). Развитие Цифровой Экономики В Республике Узбекистан: Вызовы И Решения. Theoretical & Applied Science, (9), 151-156.
11. Umidaxon, T., & Mukarrama, J. (2022). Significance of infrastructure as a factor in development of tourism sphere. Academic Research Journal, 1(3), 16-23.
12. Abdumajitovna, V. N. (2024). Government of Turkestan Autonomy And Its Activities. International Journal of Advance Scientific Research, 5(12), 179-181.
13. Jumayeva, M. (2022). Islom ma'rifatining ta'lim-tarbiya sivilizatsiyasiga ta'siri. Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture, 2(8), 41-44.
14. Bobur, A. (2020). Marketing va brending strategiyalari diniy turizmدا. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi nashriyoti.
15. Гуломова, Н. Ф. (2022). Возможности цифровой трансформации транспортной отрасли в Республике Узбекистан. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 188-192.

